

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme

Presoners de
l'amor. Fins al sol
de la llibertat

MAC
BA TREN
TA

*Us podeu quedar fins a l'última franja de la meva terra,
tancar els meus joves en presons.
Podeu saquejar la meva herència.
[...]
No cediré.
I fins a l'últim batec de les meves venes,
resistiré.*

Fragment d'«Enemy of the Sun», de Samih al-Qasim, 1970

Els artistes palestins Basel Abbas (1983, Nicòsia, Xipre) i Ruanne Abou-Rahme (1983, Boston, EUA), que viuen a cavall entre Nova York i Ramallah, col·laboren des del 2007 en projectes que abasten imatge, so, text i performance. A través de la recopilació, el mostreig i la superposició de materials trobats i de producció pròpia, la seva pràctica multidisciplinària excava, activa i ressitua històries de violència i privació de drets, tot qüestionant com es configura, es recorda i s'imagina el present.

Un aspecte central de la seva pràctica és un enfocament no lineal de la narració. Basant-se en les nocions d'amnèsia i de déjà-vu, els artistes creen lliscaments entre el passat i el present, la realitat i la imaginació, la familiaritat i l'alienació. El que els artistes descriuen com una «poètica de la resistència» sorgeix a través d'interrupcions, repeticions i superposicions, i obre espais de ressonància en què les històries no s'estableixen, sinó que romanen actives i inestables i amb una presència insistent.

Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat és la primera exposició dels artistes a Espanya. Se centra en la instal·lació audiovisual del mateix nom, basada en la seva recerca més recent, que explora la resiliència dels antics presoners palestins a través de la cançó i la poesia. L'obra és un encàrrec conjunt del MACBA, la Nottingham Contemporary, el Bell/Brown Arts Institute, la Brown University i el Kunstinstituut Melly, i forma part de la Col·lecció MACBA.

Presentada juntament amb obres anteriors, l'exposició traça una trajectòria de gairebé dues dècades de pràctica i revela un compromís sostingut amb la poètica i la política de la memòria i amb les lluites contra la desposseïssió i l'opressió a Palestina i més enllà.

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme: *Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat* 2025. Vista de la instal·lació a Nottingham Contemporary. Fotografia: Michael Pollard. Cortesia de Nottingham Contemporary.

Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat

Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat (2025–2026) és una instal·lació multimèdia immersiva que agafa com a punt de partida la llarga història de desposseïció i empresonament del poble palestí des de la Nakba del 1948 fins a l'actualitat. Es basa en la recerca d'Abbas i Abou-Rahme sobre les experiències dels palestins empresonats i com el seu esperit i la seva lluita política han perdurat sota les dures condicions de l'empresonament. A través d'enregistraments i testimonis de primera mà recopilats en tota la Cisjordània ocupada, la instal·lació entrellaça les veus d'antics detinguts amb poemes i textos d'acadèmics i pensadors revolucionaris —alguns dels quals també han estat empresonats— i dels mateixos artistes, que reflexionen sobre el confinament, la resiliència i la justícia sota règims d'ocupació i opressió.

Aquestes veus formen una narrativa polifònica i no lineal que parla no tan sols de les dificultats físiques i psicològiques de l'empresonament, sinó també de moments de tendresa, alegria i resistència creativa. La poesia i la cançó sorgeixen com a pràctiques vitals a través de les quals els presos recuperen la capacitat d'acció, i es converteixen en formes crítiques de supervivència que sostenen la llibertat interior fins i tot en condicions dissenyades per extingir-la.

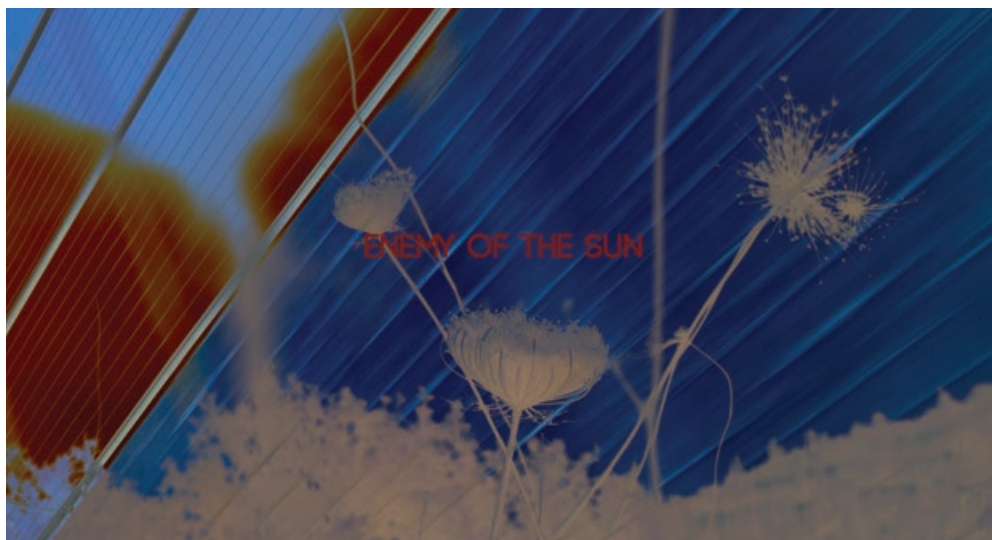
A la pel·lícula, una dona recorda haver cantat una cançó que va aprendre a la presó, la lletra de la qual desitjava la caiguda de la institució. Descriu com, encara que la castiguessin amb confinament solitari per haver cantat, l'aïllament va valdre la pena per l'alegria i les rialles que va aportar a les seves companyes recluses i a ella mateixa. Una altra reclusa relata que cantar era un mitjà de comunicació amb les altres persones.

«Per aprofitar l'obertura de l'escletxa [de la porta de la cel·la], cantàvem quan s'obria. Jo cridava una noia de la cel·la 1 des de la cel·la 7, on era jo... Quan es tancava l'escletxa, intentàvem cantar per sota de la porta. Com que el passadís era gran, la veu ressonava i es propagava des de la primera cel·la fins a l'última.»

La instal·lació es desplega en diversos espais. El primer envolta l'espectador en un entorn que comprèn un laberint de plafons metàl·lics amb fotografies i dibuixos en blanc i negre del difunt Tawfik Abou-Rahme, pare de Ruanne Abou-Rahme, que evoquen una sensació de pessimisme i trauma. Al costat hi ha documents, cartes i poemes en anglès i en àrab. Algunes d'aquestes imatges estan impreses en una tela transparent suspesa del sostre, la translucidesa de la qual els confereix una qualitat espectral latent. Una projecció satura una pantalla composta per tot un seguit de panells que fragmenten les imatges

en moviment. De vegades fragmentades i representades com a negatius, les imatges dels dibuixos, els paisatges i els cossos es repeteixen en aquestes múltiples superfícies, oscil·lant entre la presència i l'absència.

Algunes d'aquestes imatges latents reapareixen amb intensitat renovada a la sala adjacent, on una pel·lícula de tres canals narra les històries dels presoners, entrelaçades amb imatges de l'entorn circumdant. Les imatges del paisatge més enllà dels murs de la presó són presents al llarg de tota la pel·lícula, i permeten que el so i la memòria es filtrin cap a l'exterior i traspassin els límits del confinament. La presència de la flora autòctona —en particular el card lila, una planta perenne resistent capaç de créixer en sòls secs i rocosos— sorgeix com una metàfora molt potent de la resistència i la resiliència palestines en condicions adverses i subratlla la connexió inseparable entre les persones i la terra.

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme, fotograma de *Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat*, 2025.
Cortesia dels artistes.

La lògica visual i sonora de la instal·lació es fa ressò d'aquesta filtració. Les imatges projectades es resisteixen a la contenció, en desborden els marcs i vessen per pantalles, panells i rotlles de teixit. La composició sonora és densa, absorbent i insistent, omple les sales i ressona a través del cos. El resultat és una experiència multisensorial que és íntima i aclaparadora alhora, i que convida els espectadors a mirar, escoltar i sentir.

Una idea estretament relacionada amb les nocions de desbordament i filtració és la del «negatiu», que es repeteix al llarg de l'obra i en la pràctica i el pensament més ampli dels artistes. «Ser el negatiu, moure's per l'espai, eludir, trencar aquestes parets» són paraules que apareixen a la pel·lícula. Els artistes descriuen aquest estat com una forma de rebuig, que consisteix a habitar el que ha estat negat i transformar-ho en un lloc de possibilitats. Existir en el negatiu és ocupar un espai de negació, eliminació i restricció, però és des d'aquest espai de carència des d'on sorgeixen formes alternatives de vida i imaginació.

Aquest concepte es materialitza mitjançant imatges invertides, veus que persisteixen malgrat els intents de silenciar-les i cançons que es filtren a través de portes i parets. El negatiu, per tant, no es concep com una absència, sinó com una posició generativa: una que es mou a través dels límits imposats i més enllà, en què la resistència agafa forma a partir de la repetició, la mutació i la perseverança.

Com a complement a les sales principals de la instal·lació, es presenta una nova sèrie de gravats i projeccions específics

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme, fotograma de *Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat*, 2025. Cortesia dels artistes.

per al lloc, exposats en nínxols que semblen cel·les. Aquestes obres exploren l'escriptura —un procés fonamental per a la pràctica dels artistes— com a espai per habitar la memòria i com a acte de resistència alhora, fins i tot quan es nega l'ús del llapis i el paper a la presó. Els acompanya una composició sonora efímera inspirada en les formes en què les veus i les cançons viatgen entre les cel·les de la presó.

Com les cançons, els textos són fugitius. Tenen la capacitat de moure's entre espais i cossos sense estar limitats pel temps. Com descriu S:

«El teu viatge i la teva relació amb la presó comencen després. Comencen amb el que produeixes després que et detinguin. I aquí em trobo escrivint, i fins avui continuo escrivint, i fins avui hi ha coses que continuo recordant.»

L'última cel·la relata el viatge transnacional del poema «*Enemy of the Sun*», del poeta palestí Samih al-Qasim. Durant dècades, després que el publicuessin al *Black Panther Intercommunal News Service*, el poema

es va atribuir erròniament al revolucionari de les Panteres Negres George Jackson, quan se'n va trobar una còpia manuscrita a la seva cel·la després del seu assassinat el 1971. Quan es va descobrir l'error, es va entendre com un vincle poderós entre les lluites dels negres i els palestins, un testimoni dels llenguatges compartits de resistència que transcendeixen les fronteres i els contextos.

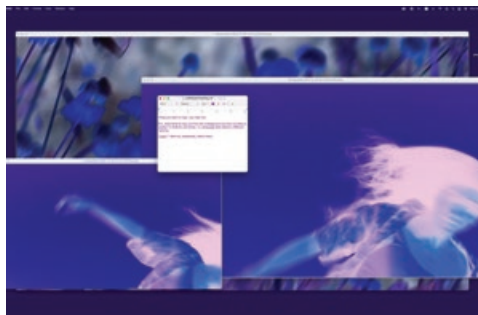
Igual que les accions del Moviment de Presoners Palestins, gràcies al qual les presons es van convertir en llocs d'aprenentatge col·lectiu, resistència i consciència política, la instal·lació explora com la cançó i la poesia poden ressonar més enllà de les fronteres físiques i convertir-se en forces transformadores que sostenen l'esperança i afirmen l'alegria de viure en condicions impossibles.

***Screenshots* (2014–actualitat) i *Desktop Performances* (2021 actualitat)**

Connectant *Presoners de l'amor* amb *Collapse* hi ha una selecció de *Screenshots* i de *Desktop Performances*, obres que posen en relleu els processos de recerca dels artistes i les condicions infraestructurals a través de les quals les imatges i els sons circulen en línia. Condensades en l'espai de la pantalla de l'ordinador, aquestes obres revelen com la imatge, el text i el so coexisteixen en constel·lacions provisionals i superposades durant els processos de recerca i edició.

Igual que les seves instal·lacions audiovisuals, aquests processos són no lineals i acumulatius, i vinculen diverses narratives i fonts a través

de la juxtaposició i la repetició. Aquí, l'escriptori esdevé tant un espai de treball com un escenari on es creuen fragments d'història, mitjans i anotacions personals. En presentar aquests materials a l'espai expositiu, Abbas i Abou-Rahme exposen la feina, sovint invisible, de recopilació, mostreig i recombinació que avala la seva pràctica. *Screenshots* i *Desktop Performances* funcionen com a ponts metodològics que emfasitzen que la circulació d'imatges —a través d'arxius, plataformes en línia i dispositius personals— és en si mateixa un lloc de significat polític i afectiu.

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme. *Screenshots*
2021-12-06 a les 20:39:12. Cortesia dels artistes.

Collapse

Collapse (2009), la primera obra col·laborativa dels dos artistes, és una meditació sobre la ressonància entre els moments reals i imaginaris de resistència i pèrdua. Mentre que *Presoners de l'amor* es basa en testimonis acabats d'enregistrar, *Collapse* es construeix a partir de fragments superposats de material d'arxiu en blanc i negre, tant fictici com documental. S'inspira en pel·lícules com *Elbab Elmaftouh* (1963), de Henry Bakarat, *El cuirassat Potemkin* (1925), de Serguei Eisenstein, *La Battaglia di Algeri* (1966), de Gilo Pontecorvo, i

In Search of Palestine: Edward Said's Return Home (1998),
de Charles Bruce.

El vídeo comença amb una imatge ambigua d'una dona, surant, caient o suspesa, que marca la pauta d'una obra caracteritzada per la incertesa i la desorientació. Els gestos s'aïllen i es repeteixen: cossos corrent, fugint, capturats en plena acció. Aquests moviments suspesos evocuen pànic, urgència i desplaçament, alhora que es resisteixen a una narrativa lineal. A mesura que el vídeo avança, les imatges es tornen cada cop més borroses i desenfocades, cosa que suggereix l'erosió de la claredat històrica i la inestabilitat de la memòria mateixa.

Per mitjà d'estratègies de mostreig, superposició i repetició, l'obra esfondra el temps, les geografies, les narratives i les distincions entre realitat i ficció.

Les lluites del passat ressonen en el present i revelen com el trauma reverbera a través de les generacions i com les històries de resistència es neguen a romandre confinades en el passat.

A través de *Collapse*, *Screenshots*, *Desktop Performances* i *Presoners de l'amor. Fins al sol de la llibertat*, Abbas i Abou-Rahme presenten una pràctica que és testimoni de les realitats injustes de la desposseïció i l'opressió, tant en el passat com en el present, i alhora destaquen la importància de l'alegria, l'amor i la imaginació col·lectiva com a formes potents de resistència, fins i tot —i sobretot— en condicions extremes. Mitjançant articulacions poètiques del record, el testimoniatge i la resistència, el seu treball permet que les veus, les cançons, els sons i les imatges impregnin, es filtrin i perdurin, i rebutgin el silenciament i la supressió.

Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme, fotograma de *Collapse*, 2009. Cortesia dels artistes.

Exposició comissariada per: Hiuwai Chu, responsable d'Exposicions del MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona.

Si prefereixes escoltar-la

La veu i les explicacions de comissàries i artistes et guiaran per les sales del museu gràcies a la guia digital gratuïta del MACBA.

Escolta a Basel Abbas i Ruanne Abou-Rahme en el podcast FONS ÀUDIO #65 de RWM (Radio Web MACBA).

Visita-la d'una altra manera

Visites

A partir del 22 de febrer

Cada diumenge, a les 12.30 h

A càrrec d'Agnes Essonti Luque,
Albert Gironès i Eva Paià

Activitat gratuïta i amb inscripció prèvia.
Més informació a **macba.cat**.

Horaris

Dilluns a divendres: 11 a 19.30 h.
(del 25/06 al 24/09 de 10 a 20 h)
Dissabtes: 10 a 20 h.
Diumenges: 10 a 15 h.
Gratuïtat: Primer diumenge de mes.
Dimarts tancat (excepte festius).
Festius: consulteu el web

Vespres MACBA

Entrada gratuïta els dijous, divendres
i dissabtes de 18 a 20 h (del 25 de juny
al 24 de setembre).

L'entrada del museu té una validesa
d'un mes. Activa-la a la recepció i
torna-hi tantes vegades com vulguis.

En col·laboració amb

Nottingham
Contemporary

THE BELL

Kunstinstituut Melly